



Registratienummer:

19.013902

Onderwerp	Helofytenfilter en verordening Openstellingsbesluit Bodem en Water	
Indiener	Joke Stoop	Categorie Natuurterreinen
Datum vraag	30 januari 2019	
Datum antwoord	19 februari 2019	
Bron	E-mail	
Portefuillehouder	Waldo von Faber	

Onderwerp: uitsluiten van peil gestuurde drainage en helofytenfilter in verordening
Openstellingsbesluit Bodem en Water

Bestuursvraag van: Joke Stoop, fractie Natuurterreinen

Bestuursvraag gesteld in verenigde vergadering op 30 januari 2019

Context

Bij het vaststellen van de verordening Openstellingsbesluit Bodem en Water lijken de peilgestuurde drainage en de aanleg van helofytenfilters uitgesloten te zijn voor subsidies. Bij de peilgestuurde drainage was de argumentatie dat drainage weliswaar een middel is om de bodemdaling te remmen, maar dat drainage een verantwoordelijkheid is van de grondeigenaar.

Vragen

1. Klopt het dat peilgestuurde drainage en helofytenfilters door het college uitgesloten zijn van subsidies? Welke overwegingen spelen hierbij een rol?
2. Als maatregelen primair een verantwoordelijkheid zijn voor de grondeigenaar, is dat dan een argument die voor veel meer maatregelen op de BOOT-lijst zouden gelden? Is de grondslag voor subsidiëring niet veel meer dat het bovenwettelijke maatregelen betreffen?
3. Als maatregelen op peilvakniveau effectief zijn voor het deels tegengaan van bodemdaling en er nog geen andere maatregelen zijn die dit urgente probleem aanpakken van versnelde bodemdaling in droge perioden ten gevolge van lage grondwaterstanden in veenweidegebieden, waarom dan toch uitsluiten voor subsidiëring?
4. Als de verhoogde zoetwatervraag ten tijde van droogte een hindernis zijn voor de maatregel, is het dan niet opportuun om te kijken hoe dit structureel opgelost kan worden door wijzigingen in het watersysteem, die flankerend en faciliterend zijn?



5. Bent u van mening dat de uitstoot van broeikasgassen ten gevolge van bodemdaling in veenweidegebieden een primaire verantwoordelijkheid zijn van de eigenaar of kan er ook een eigenaar overstijgend maatschappelijk belang worden onderscheiden?
6. Is het college bereid om deze maatregelen alsnog open te stellen?

Reactie

1. Openstellen peilgestuurde drainage en helofytenfilter

Inderdaad zijn peilgestuurde drainage en helofytenfilters niet opengesteld. Daarvoor is de volgende argumentatie gehanteerd:

Onderwaterdrainage

- a) Grondwaterbeheer op eigen grond is in principe een private verantwoordelijkheid. In praktijk dragen ondernemers ook zorg voor hun eigen ontwatering door aanleg van drainage, grondbewerking of andere maatregelen. In de bollenstreek en boomteelt hebben veel ondernemers geïnvesteerd in peilgestuurde drainage en ook diverse melkveehouders hebben zelf onderwaterdrains aangelegd omdat dat bijdraagt aan hun bedrijfsresultaten.
- b) Het rendement van actief grondwaterbeheer op bodemdaling en CO2 emissie reductie is nog onduidelijk evenals de gevolgen voor zoetwatervraag en invloed op bodemleven. Op diverse plaatsen waaronder Fryslân en HDSR lopen pilots met financiering vanuit GLB en klimaatgelden. Als die resultaten beschikbaar worden kan beter beoordeeld worden in hoeverre overheidssubsidies gerechtvaardigd en op basis van welke grond (CO2 reductie of andere aspecten)
- c) Actief grondwaterbeheer stelt aanvullende eisen aan het waterbeheer met name ten aanzien van zoetwateraanvoer en peilbeheer. Als slechts een deel van een peilvak meedoet aan onderwaterdrains kan dat tot extra versnippering in het peilbeheer leiden. Het waterschap zal vanuit de functionele rol daarbij waar doelmatig faciliteren. Bij voorkeur pas je dus dergelijke maatregelen toe vanuit een integrale en toekomstbestendige gebiedsvisie die samen met gebied en andere overheden wordt opgesteld. Dat vergt een ander proces dan via individuele subsidieaanvragen. Bij zulke processen zoals bij de regiodeal, Groene Hart of omgevingsagenda Hart van Holland draagt Rijnland wel degelijk bij.
- d) Bij Rijnland ligt de prioriteit bij het openstellen via het landbouwkloket bij de maatregelen op het vlak van de waterkwaliteit en KRW. Bij peilgestuurde drainage zijn de positieve effecten op de waterkwaliteit nog niet eenduidig te benoemen. Positief is vermindering van de afbraak van veen en de daarbij vrijkomende nutriënten, maar vaak negatief is het feit dat er in droge perioden meer (kwalitatief matig) water in een polder moet worden ingelaten. Afhankelijk van deze kwaliteit kan de balans doorslaan naar een negatief effect op waterkwaliteit bij peilgestuurde drainage.



Helofyten filter

De omschrijving van de maatregel is: de aanleg van een helofytenfilter ten behoeve van het zuiveren van erf- en bodem gerelateerde waterstromen met een minimaal zuiveringsrendement van 50%. Het door Rijnland niet openstellen van deze maatregel heeft de volgende argumenten:

- a) Lage effectiviteit van de zuivering: de eenvoudige horizontale helofytenfilters hebben een beperkt rendement in de praktijk bij vervuiling, puntbelastingen en grote verschillen in aanvoer van effluent. De garantie van een minimaal zuiveringsrendement van 50% is zeer moeilijk te geven noch te meten. Zeker niet in koudere / winterse met een trage biologische werking van het systeem. Daarnaast is deze vorm van zuivering niet geschikt voor filtratie/verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen
- b) Een helofytenfilter ontslaat niet van de regelgeving voor erf emissies. Erf emissies komen uit verschillende bronnen en de regelgeving hierover is toch wat ingewikkeld. Bij de aanleg van een helofytenfilter kan de indruk ontstaan dat de agrariër aan zijn verplichtingen heeft voldaan, terwijl dit niet zo is.
- c) Uitvoeren van goed onderhoud is lastig: Bij een goed aangelegd helofytenfilter hoort ook een goed uitgevoerd onderhoud van het filtersysteem. Kennis over het onderhoud en de uitvoering hiervan is beperkt aanwezig en kan gemakkelijk niet of niet goed uitgevoerd noch gehandhaafd worden.
- d) HHNK zal bij een volgende wijziging van de maatregelenlijst deze maatregel eruit te halen. Zij hebben hem nu in nog in het portaal staan maar bij coach gesprekken met collectieven en een aantal bedrijfsbezoeken is negatief geadviseerd om een helofytenfilter aan te leggen. Argumenten hiervoor waren dezelfde als hierboven genoemd.

Meer info over de verschillende filters: <http://www.wetlantec.com/nl/helofytenfilter/>

Reactie op overige vragen (focus lijkt daarbij op de onderwaterdrains)

2. Grondslag maatregelen BOOT-lijst?

Rijnland gaat niet over welke maatregelen en grondslagen worden gehanteerd bij de BOOT lijst

3. Als maatregelen op peilvakniveau effectief zijn voor tegengaan van bodemdaling en er geen andere maatregelen zijn waarom dan toch uitsluiten voor subsidiering?

Zoals hierboven omschreven is de effectiviteit van onderwaterdrainage nog onderwerp van onderzoek evenals de overige gevolgen waaronder de zoetwatervraag. Overigens worden ook andere opties onderzocht zoals alternatieve businessmodellen inclusief natte teelten en aanmengen van bodems met klei. Rijnland draagt actief bij aan het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling waar onderzoek wordt uitgevoerd naar de meest doelmatige technieken en randvoorwaarden. Het vooralsnog niet openstellen voor subsidie is reeds toegelicht bij 1.



4. Als de verhoogde zoetwatervraag een hindernis is kan dat niet structureel opgelost worden?

Zoals toegelicht onder 1 is de zoetwatervraag geen doorslaggevende hindernis maar slechts een van de factoren die bij de afweging wordt betrokken. Het werken aan een goede zoetwatervoorziening heeft grote prioriteit bij Rijnland waarbij ook succesvol een financiering uit het Deltafonds is gerealiseerd. Bij het werken aan een toekomstbestendige zoetwatervoorziening houden Rijnland en de partners in het Deltaprogramma reeds rekening met de extra watervraag vanuit remmen van de bodemdaling door actief grondwaterbeheer in de stedelijke en landelijke omgeving maar ook door opzetten van peilen of natte teelten die allen tot extra watervraag zullen leiden.

5. Bent u van mening dat de uitstoot van broeikasgassen ten gevolge van bodemdaling in veenweidegebieden een primaire verantwoordelijkheid zijn van de eigenaar of kan er ook een eigenaar overstijgend maatschappelijk belang worden onderscheiden?

Het reduceren van de CO₂ emissie is een gedeelde verantwoordelijkheid voor alle overheden en maatschappelijke partners. Dit is ook onderkend door het kabinet die in de klimaattafels met al deze partners om tafels is gegaan en tot een voorstel is gekomen met circa 600 maatregelen. Daarbij is ook aandacht voor wat eigen verantwoordelijkheid is en waar financiële instrumenten kunnen bijdragen om gevolgen die in grote mate bij enkele partijen landen te verevenen. De verrekening van CO₂ kan mogelijk een belangrijke bijdrage leveren bij nieuwe businessmodellen in het veenweide gebied. Besluitvorming is uiteindelijk aan de kamer.

6. Is het college bereid om deze maatregelen alsnog open te stellen?

Zonder gewijzigde omstandigheden of argumenten ligt het niet in de lijn van de verwachting op wel overwogen afwegingen terug te komen.